

De bloeddorst van de ideale vorst

Malpertuis en Het Gevolg ensceneren *Henry V*

*Elders in deze Etcetera wordt het nog eens gezegd:
wantrouw heersers die verheerlijkt worden! Heeft Shakespeare
in Henry V de lof gezongen van een heerser?
Bart Van den Eynde vergelijkt twee film- en twee theaterversies.*

Vertelt *Henry V* één van de gloriemomenten uit de geschiedenis van Engeland, het is zeker niet Shakespeares beste tekst. Er is hoegenaamd geen plot: een jonge ambitieuze koning wordt door kerkprelaten en edellieden, die zorgvuldig hun eigenbelang najagen, aangespoord zijn (dubieuze) aanspraken op de Franse troon hard te maken. Hij toont zich moedig en vastberaden in de desbetreffende strijd, overwint te Azincourt de enorme Franse overmacht en neemt de dochter van de koning mee naar de andere kant van het Kanaal. De Honderdjarige Oorlog kabbelt verder en zal naast een lege staatskist, een geterroriseerd en leeggeplunderd Frans binnenland, de beide landen vooral een wassend nationalisme opleveren.

Ook andere stukken van Shakespeare kennen een mager verhaal, maar deze tekst ontbeert ook de veelduidigheid, de gelaagdheid die de meeste van zijn stukken zo universeel en steeds actueel maken. De vorst heeft weliswaar een ietwat ruwe en voortvarende inborst, de Engelse motieven voor de strijd, die enkel in het begin van het stuk ter sprake komen, zijn enigszins ambigu, er is een dialoog tussen de vermoede koning en een nietsvermoedende soldaat waarin de verantwoordelijkheid voor het oorlogs-

geweld ter sprake komt. Maar het stuk toont zich toch vooral als een eenstemmig loflied op een vorst en een land: Henry V en Engeland. Niet de oorlog is het thema, maar de moed en de verantwoordelijkheid van een vorst voor zijn land en zijn troepen in de oorlog worden getoond.

Deze koning is dan ook het enige, echt uitgewerkte personage, omringd door bordkartonnen figuren die het verhaal voort helpen en dienen als garnituur in dit portret van de ideale vorst.

Propaganda versus kritiek

Henry V diende als basis voor twee zeer uiteenlopende filmversies: de adaptatie door Laurence Olivier (1944) en door Kenneth Branagh (1991), beide met de respectievelijke regisseurs in de hoofdrol. De data vertellen veel over de aanpak van de films. Laurence Olivier versterkt de teneur van het toneelstuk nog en levert een propagandafilm af waarin het British Empire en zijn waarden verheerlijkt worden, en waarin een juiste strijd (lees: de oorlog tegen nazi-Duitsland) gevoerd wordt ter verdediging van dit rijk. De film presenteert zich als gefilmd toneel en zijn sterkte vormen de acteursprestaties.

In 1991 kent Groot-Brittannië andere tij-

den. Drie ambtstermijnen van Margaret Thatcher en een ongebreideld neoliberalisme hebben het land zwaar getekend. Wanneer Thatcher zich, in een mini-oorlog rond de Falklandeilanden, zonder aarzelen ontpopt tot een onwankelbare *warqueen* in 'de strijd voor het rijk', bereikt ze een hoogtepunt van populariteit en sleept ze moeiteloos een derde ronde in de wacht op weg naar een adellijke titel. In Branagh's film is het vooral te doen om de verborgen belangen achter de oorlog, om het bloed en de ellende achter de heroïek. Het gruwelijke geweld en de terreur van het slagveld komen uitgebreid en letterlijk aan bod, wat het medium film natuurlijk makkelijker toelaat.

Een lompe bruit

In Vlaanderen wordt *Henry V* dit seizoen gespeeld in twee ensceneringen, waarvan die van Het Gevolg reeds de tweede proeve is van Ignace Cornelissen met dit koningsdrama. Vorig seizoen maakte Cornelissen met de studenten theaterwetenschap in Leuven een eerste *Hendrik V*. Rond een grote zandbak zaten de machthebbers en via microfoons (onder)handelden ze, speelden ze het diplomatieke spel. In de zandbak bevonden zich het volk en de soldaten, de te verhandelen waar en de pionnetjes in het spel waar alles te koop is. Zij werden letterlijk vertrappeld door de vorsten wanneer deze een confrontatie aangingen in de bak.

In *Hendrik de Vijfde*, het derde deel in de trilogie van koningsdrama's van Het Gevolg, worden de oorlogsslachtoffers niet verbeeld door speelgoed soldaatjes maar door ballonnen, die de twee koningen in een gevecht doorprikken. De voorstelling heeft in vorm alleen de titel en enkele verhaalelementen gemeen met het oorspronkelijke stuk. 's Konings schatkist is leeg, een zegevierende oorlog tegen Frankrijk moet ze opnieuw vullen. Frankrijk is immers een deel van Engeland want dat staat in de boeken (dus is het waar). De koning van Engeland is een lompek wajongen die eerst doet en dan denkt. Hij verkracht de Franse prinses en heeft er pas spijt van als zij niet meer met hem wil spelen. Bij de dood van de koning van Frankrijk, maakt deze bruit, wanneer hij haar wil troosten, het verdriet van de prinses alleen maar erger. Later vernielt hij het door hem begeerde (zand)kasteel in een duel met de nieuwe Franse koning om pas met de ravage voor ogen zijn geweld te betreuren. Het verhaal wordt in de voorstelling letterlijk verteld, becommentarieerd en geleid door een verteller die buiten de reusachtige boksring en buiten het verhaal staat. Hij dankt zijn alwetendheid en zijn macht over